

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 . . . — . . .	Fél évre . . . 8 . . . — . . .		
Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .	Negyed évre . . . 4 . . . — . . .		
Egy óra . . . 1 . . . — . . .	Egy óra . . . 1 . . . 70 . . .		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IIJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hatásbajos petít sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Erős függetlenségi párt.

Debreczen, jun. 3.

Ha valaha, úgy most van szükség erős függetlenségi pártra. Ezáltal nem a függetlenségi eszméről beszélünk, mert ezt a megkülönböztetést külön akarjuk hangoztatni. A függetlenségi eszme örökké fog élni. A míg magyar lesz ebben az országban, csatlakozzék bármely párthoz: tagadja el bár szóval, tettel, de szíve mélyében ott fog élni mindig a függetlésegre való vágyakozás. Ha pedig tetőt ölt az eszme, ha megvalósul valamikor a nemzet függetlenségi álma, a mit bizton remélünk, akkor élni fog a magyarnak szívében a vágy, hogy megóvja, megvédelmezi ezt az eszmét, a melynél fonságesebbet nemzet még nem létesített soha.

Most tehát nem a függetlenségi eszméről beszélünk. — Férfiakra van szükség. Erős, öntudatos, hivatásuktól áthatott, harci erényekkel, támadó erővel fölruházott férfiakra, a kik oda álljanak az ár elé, amely immár a nemzetet kiszámíthatlan veszedelemmel fenyegeti. Szóval most érkezett

el legfőbb ideje annak, hogy erős függetlenségi párt legyen.

A párt egyébként olyan fogalom, a melyet mindenki úgy magyarázhat, a mint neki tetszik. Párt-düh, párt-szenvedély alatt rendszerint olyasvalamit értenek, a mi egy országban a nemzet békés munkáját megzavarja, az egyetértést fölbontani alkalmas.

Pártfegyelem alatt rendszerint azt értik (különösen a kormánypárton), hogy mindenki tartsa kötelességének pártbelijének érdekét szem előtt tartani és rendelje magát alá, a mit a pártegység megkíván. Pártegység alatt viszont értik azt, hogy még ellenkező meggyőződésének se adjon kifejezést senki, mint annak, a minek érdekében a párt dolgozik.

Minden más pártban kicsinyes fogalom lehet mindez. Lehet más párt nem egyéb, mint csoportosulás egy érdekkör köré; lehet egyesülés arra, hogy hatalmas tényezőket övjanak meg együttvéve és külön-külön. De a függetlenségi párt egy nagy, oszthatatlan és tiszta eszme, a nemzet megváltásának és felszabadításának eszméje érdekében alakult. Hősei és

vértanui vannak már ennek az eszmének. Csataterék és temetők hantjai őrzik porladó csontjait e hősöknek és vértanuknak. Vér áztatta ezt az országot az eszméért s mindazok, akik csatáztak és meghaltak érte, még a tulvilágról is őrzik-védik a függetlenségi eszmét. — Ennek a pártnak missziója van, mert kifejezi a nemzet lelkében szunyadó, de örökkön élő vágyakat és óhajtasokat.

Éppen azért kell, hogy erős legyen ez a párt. Erős a küldetésében való hitben, erős a meggyőződésben, erős a lelkesedésben és erős abban, hogy minden kísértésnek, származzék az felülről vagy alulról, megalkuvás nélkül ellentállni tudjon.

Legyen hát erős e komoly és vészes időben a függetlenségi párt. — Erősítse meg a gondviselés a pártvezetők szívét, hogy ne nézzenek, ne lássanak mást, mint az eszmét, amely vezércsillag gyanánt lebeg fölöttünk. Ne ösmerjenek alkuvást vagy felelmet, a mikor a harci riadó fölhangzik. Ez a magyar nemzet legforróbb óhajtása ez idő szerint.

A nánási puszkaporos raktár.*)

A „Debreczen“ tárczája.

1813-ik évet írták. Sok jó nánási hajdu-vitéz vére áztatta Európa különböző csataterét, melyeken a napoleoni háborúk egy-egy jelenete játszódott le. Ne higgyük azonban, hogy béke után sóvárgott volna a hajdu. A háborút tartotta igazi szabadságnak, amikor a csatáról-csatára győzelemről-győzelemre menve, bebizonyíthatta, hogy megérdemli a Bocskay zászlóját.

Azonban semmi sem tart örökké. A háborúnak is vége szakadt néha néha, hogy az uralkodók némi erőt gyűjtsenek a küzdelem folytatásához. Ezen pihenés alatt kijutott a nánási hajduknak. A háborúk alatt katonát adott a császárnak, a béke után meg tartotta a császár katonáját. Bekvártélyozták hozzá a katonát. Még ha magyar katona lett volna, csak hagyján! De ezek az elszállásolt katonák vasasok voltak. Amint az elszállásolás megtörtént attól a pillanattól a vasas volt az ur a háznál. A

*) A Magyar Szóból vettük át Barcsa János nánási tanárnak ezen a régi hajdu-világból merített közleményét, mely a hajduk alaperkölcseit illetőleg téves. A hajdu sem vérevel, sem pénzével nem adózott soha szívesen a németnek. Fizette az adót, mert ezek váltak, adott katonát, mert kötéllal is megfogták. Egyáltalában a németnek soha, de soha nem volt különös becsülete a Bocskai hajdui előtt. Ellenkezőleg. Szabad Hajdu.

katona halt benn a háznál. a gazda családjával együtt hálhatott kint a szabad ég alatt. E mellett naponta kípálétázták, hogy ki adja azon a napon a katonának az ételmet. Szóval a nánási hajdu bőven fizette a véradón kívül pénz és termény adót is. A hajdu fizette mindenkét türelmesen, mert büszke volt rá, hogy ő a Bocskay hajduja, aki mindig kitüntette magát a trón iránti hűséggel.

A vasaskapitány azonban mindig bosszantotta a „czibifőhadnagyot“, már tudniillik városi főhadnagyot. Legtöbbször összekülönbözött a város gárdájával, mert ez rendszeren nem adta ki a katonaság illetményét úgy, a mint a kapitány szerette volna. Ilyenkor a kapitány a kardjával meg az öklével is érvelt. Megtörtént több ízben, hogy a város gárdáját (talán „gazdája“? Szerk.) „nemesi jussának örökös meggyaláztatásával“ pofonütötte. Mások meg egy vasassal a helyszínen „lekapatta“ a város gárdáját és „rajta 25-öt“ veretni batorzkodott. A nemes városi tanácsot ez nagyon felingerli. A nemes városi juss porbatiprásáért elégtételt kell szerezni. Felterjesztik a sérelmet annak rendje módja szerint a kerületre, a kerület meg felterjeszti a helytartótanács-hoz, vagy a kassai kamarához. A vége a dolognak mégis az, hogy a kapitányt megdorgálják ugyan, de a mi megtörtént az már megtörtént, a város gárdája már megkapta huszonötöt.

A német ólak miatt is sok a baj. A város nem akarja javíttatni a katonalovak istállóját, jó az a „nimetnek“, elég volt azt egyszer is felépíteni. Történt, hogy egy vasas kapitánynak a lova megdöglött, mert a kapitány jelentése szerint, a rossz hidlás miatt a ló dereka eltört. A kapitány tehát a városon követeli a ló árát. A városi tanács azonban kimondja határozatilag, hogy „mivel még ilyen eset nem történt, a tanács nem fizet.“

Ha a vasasoknak valami épület kellene, akkor azt mondják rá, hogy hely nincs, pénz meg kevesebb van. 1813-ban történt, hogy Nánáson valami okból puszkapor halmoztak fel a katonák. De hova tegyék ezt a veszedelmes anyagot? Abban egyetértett a városi tanácssal a vasaskapitány, hogy benn avárosban elhelyezni veszedelmes lesz. De hát a városon kívül megépíteni kellene, arra sok pénz volna szükséges, ezért egyszerűen nem építenek és kimondják határozatilag, hogy a „nemes városi tanács nem látja szükségét annak, hogy Nánáson puszkaporraktár állíttassék fel. A ravasz vasaskapitány most engedékenyebb kezd lenni. Bejelenti a tanácsnak, hogy a puszkapor néhány nap alatt megérkezik, ő nem kívánja, hogy a város külön helyet építsen annak. Elhelyezi ő a puszkapor valamelyik házhoz is, mindössze csak jó száraz lakást kell kiválasztani, ő tehát nem tehet arról, ha ezen célra valamelyik

A debreczeni ref. egyház védelme.

Válasz a vádolt egyház cz. cikkre.

Dr. Ferenczy Gyula tanár urtól lapunk egy cikkére választ kaptunk. Mi közöljük ezt a választ, mert a támadás lapunkban történt és mi nem követjük azon laptársakat, akik a védelemnek nem szoktak helyt adni. Általánosságban annyit jegyzünk meg e válasza, hogy Nánásinak czáfolni akart cikkében nem "fellebbezésről", hanem óvásról volt szó, azon óvásról, mely nem a debreczeni egyház jogainak a feladásával, sőt éppen e jogok megvédelmezésével foglalkozott. Köztudomásu, hogy nem a debreczeni egyház akarja az egyház függetlenségét, önállóságát feladni, hanem épp ezt támadják, ezt jelzi a Nánási cikkének a címe is. E rövid megjegyzések után itt adjuk a választ.

A közvélemény nem tud napirendre térni a debreczeni egyház ügye felett. Nem is csuda, mert az egyház régi önállóságának feladásáról van szó és ez a leghidegebb kalvinistát is nyugtalanná teszi.

Ez a nyugtalanság hajtott engem is arra, hogy egyházunk sorsát a kerület ismeretes határozata folytán nyilvánosan szóvá tegyem és azt kérdezzem vezérferfiainktól, hogy mi lesz Debreczennel?

Ez a nemes nyugtalanság szállotta meg a Nánási ur lelkét is, hogy a közgyűlés előtt, akkor amidőn a dologgal már mindenki elhallgatott, újra e kérdésre terelje a közfigyelmet és a debreczeni egyház fellebbezése mellett hangulatot keltsen. Sajnos, hogy e kívánatos czélt a cikkíró nem tudta elérni. Részint a miatt, hogy a nagy közügynek csak alárendelt személyi részletei költötték le figyelmét és a kérdést holmi tanári és papi torzsalkodásnak kívánta feltüntetni. Ez a felfogás minden tekintetben téves és igazságtalan. Részint amiatt, hogy független református ember szájából nagyon meglepő és szokatlan kijelentésekre ragadtatta el magát. Hogy a ref. egyház ügyeit nyilvánosan tárgyalni annyi mint pellengérezés. Hogy presbíternek, ha tanár, a lelkész uraknak és a felsőbb hatóságoknak kellemetlen

szenátor Uram, vagy a főhadnagy ur háza lesz alkalmas.

De már ezen „megnyugtató” nem nyugtatta meg sem a főhadnagy urat, sem a tanácsnokokat. Még az a vasas felrobbantja egyszer őket. Ezen segíteni kell valahogy. Tehát valami okosat kell kisütni. Kimondja tehát a tanács, hogy belátja egy puskaporos raktár felállításának szükségességét, tehát egy ilyen raktár felállítása határozatilag kimondatik. A végzés tehát rendben van.

De a vasaskapitány rögtön felfedezi a nemes tanács ravaszságát. A nemestanács ugyanis elhatározta, hogy épít puskaporos raktárt, de hogy hol és mikor, továbbá, hogy hol veszik rá a pénzt, arról a határozat bőlesen hallgat. A vasas kapitány észreveszi a ravasztságot. Most még nagyobb engedékenységgel lepi meg a tanácsot. Tudomására hozza a tanácsnak, hogy ő egyáltalában nem akar újabb terhet róni a sok adótól sújtott népre, ő a veleszületett jóindulattól ösztönözve, a nemes városi tanácsot felmenti a további tervezetésektől és költségektől, kijelenti, hogy talált már ő egy olyan helyiséget puskaporos raktárnak, melyet úgy sem használnak semmire.

Neki gömbölyödik a nemes tanács arca ezek hallatára, mindössze még arra kíván-

dolgot mondani nem szabad. Hogy a lelkési gondozásnak csak az egy néhány száz lélekből van értelme. Hogy Debreczennel egyházmegyévé alakulni, annyi mint öngyilkosság és több efféle.

Ezek a kijelentések nemcsak tévesek, hanem egyenesen veszedelmesek és úgy függetlenség, mint protestáns ellenesek is. A legnagyobb hibát azonban az által követte el Nánási ur, hogy a helyett, hogy a debreczeni egyház fellebbezését újabb okokkal támogatta volna, az egészet azzal a kijelentéssel csapta agyon, hogy ez a fellebbezés tulajdonképen csak „alig valamicskével több a szentelt víznél.” Ily módon kedvező hangulatot kelteni és ez ügyet megnyerni nem lehetett s ezért aztán nem is csoda, hogy az egyházkerület a mi fellebbezésünket elvetette és ismét csak ellenünk döntött.

A nagy pert tehát eddig minden fórumon elvesztettük és minden valószínűség szerint elfogjuk azt a felsőbb helyen, a zsinaton is veszteni.

Önkéntelenül is kérdenünk kell, mi az oka e kedvezőtlen eredménynek, mi az oka hogy az egyház mostani vezetői olyan szerencsétlenek e kérdésben?

Őszintén kimondom, hogy az a körülmény, miszerint a debreczeni egyház ügyét tisztán csak a lelkészek és vezetők kényelmi szempontból nézik és a kérdés elvi alapját figyelmebe nem veszik.

Mit kíván tőlünk a törvény és minek végrehajtását sürgeti az egyházkerület? — Azt, hogy ha eddigi önállóságunkat meg akarjuk tartani, alakuljunk egyházmegyévé, vagy ha ez nekünk nem tetszik, legyünk egyszerű pusztai gyülekezet. Bármit mondjanak azért személyeskedésről, tapintatlanságról, részekre oszlásról, vagyon közösségről: ez a főkérdés és erre kell megfelelni.

És épen erre feleltem én meg azzal, hogy ajánlottam az önállóság útját és sikra szállottam a független és szabad Debreczen városi egyház megye mellett. Erre az utra kellene lépni szerintem még akkor is, ha az az ut egyháztól és hívektől nagy áldozatot követelne.

Minden, a mi él szabadságért eseng. A pinczében a növény, az erdőben a fa a világosság és ég felé hajtja a jövéseit. Az erdő vadja szabadság miatt éhezik és nyo-

csiak, hogy melyik az az alkalmas helyiség Az is megvan írva a kapitány levelében. A kapitány ugyanis a puskaporos raktárnak a templom kerítésében levő erődítésszerű „kazamatákat” szemelte ki.

De már erre a gömbölyű arcok egyszerű kérdőjelekké váltak.

— Mit! — mondta egy szenátor — azt csak nem türjük, hogy szép kalvinista templomunkat a kazamatákkal együtt a levőbe röpitse az a vasasnimet.

— Nem, nem türjük! — zugja rá az egész tanács.

— Indítványozom, — mondja a városi főhadnagy, — hogy a város majoros kertjében építsünk egy puskaporos raktárt.

— Helyes, helyes! — zugták mindnyájan — csak fel ne robbantsa a templomunkat az a nimet!

— Én még csak azt indítványozom — mondta egy szenátor — hogy a városi gazda ur még holnap hozzáfogjon az építéshez, míg a nimet fel nem robbantja a templomunkat!

— Helyes! — kiáltják erre is egyhangulag.

Igy épült Nánáson 1813-ban a város majoros kertjében a puskaporos raktár.

Barcsa János.

morog. Az ember nehéz küzdelmet folytat érte könnyel, vérrel, verejtéssel s ott lent Afrika perzselő ege alatt egy maroknyi nép, ötszörte alig több, mint Debreczen lakossága már két éve, hogy életre halálra harcol miatta.

— Meglehetne tehát érteni, hogyha cserében egyházunk függetlenségének megtartásáért, régi jogainak megnöveléséért, egyházunk vezetői nekünk is nagyobb teher elvállalását ajánlanák.

Azonban nem így van a dolog. Nagyobb áldozatokra nincs itt szükség. A függetlenség, önállóság, nemcsak magában véve nagy áldás, hanem egyébként is hasznosabb mint a meghódolás és a jogról való lemondás.

A városi egyház megyévé alakulással nem csak függetlenekké leszünk, hanem egyházi közigazgatásunk is jobbá és olcsóbbá változik és a mellett is többi bajaink is mind orvoslásra találnak.

Ime épen ennek a módját fejtettem én ki a Debr. Prot. Lap hasábjain. Ott is csak a miatt, mert a Debreczen ennek tért nem engedett. Nem is igen tudhatnak tehát arról e lap olvasói, hogy mi az tulajdonképen, a mivel én a nt. lelkész urak és egyházunk ismert vezér férfiai ellen vétkeztem.

Semmivel mással, mint azzal, hogy kifejtettem, miszerint az önálló városi egyházmegyévé alakulásnak egyedül csak az ő érdekeik állanak útjában. Az egyházmegyévé alakulás a hívek jogainak kiterjesztésével s a mostani presbiterium helyett legalább hat külön presbiteriumnak és egyházi közgyűlésnek a felállításával, az egyház iránti buzgóság és érdeklődés sok oldalú felköltésével jár. Nem lehet tehát egy-két embernek az egyház vezetését olyan könnyen kezébe ragadni. És ez az oka, hogy a vezető férfiak fáznak az önálló városi egyházmegyétől. Az egyházmegyévé átalakulás a lelkész urak teendőjének és felelősségének megsokszorozódásával és a mostani kertségek külön önálló gyülekezetté átalakulásával jár. Nem lehet tehát, hogy az egyik lelkész a másikhoz utasítson, kényelmesen éljen, magát másokkal kiszolgáltassa s ime ez az oka, hogy a lelkész urak sem szívesen látják az önállóság felé való kibontakozást. Ennek pedig még is meg kell lenni, ennek pedig még is meg kell Debreczenre nézve következnii, mert multja, jelene, jövője egyformán az önállóságot követeli.

Ezt parancsolja az a körülmény is, hogy az egyház híveinek a többsége a független párthoz tartozik. A függetlenség eszméje meg fog rendülni a polgárság lelkében, ha egyházunk önállóságát lehangyatlani látják. A függetlenség szent ügye csak erőt nyer, ha azt a hívek legalább egyházunkra nézve kivívni és biztosítani tudják.

Ez legyen azért mindnyájunknak legfőbb törekvése és ez legalább az enyém, kinek fülemben most is, midőn a Nánási ur igazságtalanul sértő sorait olvasom, csak egy kérdés cseng, az, a melyet az egyházkerület nekünk feltett:

„Nyilatkozzék Debreczen s ha eddigi önállóságát fent akarja tartani . . .” Minden habozás nélkül vallom: hogy én azt fent kívánom tartani. Hogyan történhetnék meg ez?

Erre nézve is csak egyetlen egy utat látok, az önálló városi egyházmegyévé alakulás útját. Ez törvényes, ez helyzetünkhöz illő, ez gyakorlatilag is kivihető; ez felel meg az önállóság és függetlenség eszméjének is. „A hol pedig az Urnak Lelke vagyon, ott vagyon a szabadság; ezt a Lelket azért meg ne oltások!” Ez az én hitem és e város polgárai nagy többségének a hite is. Ez az alap, a

melyre állva a debreczeni egyház önállóságát is meg lehet védelmezni s ez a védelem egyszersmind az én védelmem is.

dr. Ferenczy Gyula.

Nép és polgári iskolák.

Debreczen, június 3.

Öt-hat hete vettem igénybe lapunkat s teljes jó akarral a közügy iránti szeretettel irtam visszhangot Zalai ur cikkére; ebből kifolyólag „közzsellelem keresője“ sok, kellemes czimmet tisztel meg engem s társaimat, a kik — úgy tudom — semmi érintkezésben sincsenek czikk íróval s így nem is ismerheti lelkületüket.

I-ső czim az izléstelenség. II-ik a számitásból származó fájdalom. III. alakoskodás. IV. melléktekinté ből, tehát számitásból való közügyi foglalkozás. V. szemforgató, spekuláló liberálizmus. VI. más háza előtt sepergetés. VII. magunk és mások bolondítása. VIII. a nép hiuságának nevelői vagyunk. IX.-er pálczára és deresre íté mindannyiunkat.

A czikk tanúsága 1-ször az, hogy csak a zsiros pereczben van puritanizmus; 2-szor a hol ennyi iskola van, minek több iskola? 3-szor a népet képessé kell tenni a maga nevelni tudására.

Mindenek előtt örvendetes eseménynek tartom, hogy e fontos ügyben megnyilatkozik a debreczeni gondolkodás. (Ehhez még szó fér. Szerk.)

Magára a dologra térve egyenesen abszurdumnak tartom azt a kijelentést, hogy minek ide nép és polgári iskola, a mikor nincsen iskolai közzsellelem.

Ezeknek szükségességét vitatni túlhaladott álláspont.

Ha lapunk tek. szerkesztősége*) meg nem nyirbálta volna a Zalai urnak írott cikkemet, akkor a közzsellelem kutató olvashatta volna annak bizonyításait. — Most egyszerűen a közzsülekre és a törvényre hivatkozom. Vagy népiesebben, megérthetőbben drasztikus példában világítom meg, hogy ha t. i. a Hortobágyra a mostani ezrekhez még néhány ezer gulyabelit vernek ki, lehet-e körültekintő ember, a ki azt mondja: minek szaporítani a pásztorok számát?!

A közzsullemet illetőleg a következőket ajánlom Sz. M. ur b. figyelmébe.

Hat évvel ezelőtt turista iskolát akartam létesíteni s az ügy sikere érdekében hírlapi agitációt fejttem ki. Ez sem nyerte meg Sz. M. ur tetszését.

A turista iskola már bölcsőjében meghalt s én ámulva bámultam, noha nt. K. Tóth Kálmán lelkész ur megmondotta az eredményt egy oda vetett kérdéssel: „nem ideálista az ur?“

Ha nem vagyunk magyarok, ha nem vagyunk konglomerát nép, hanem p. o. francziák, akkor Sz. M. ur feljajdulása s vádjai méltók lennének, de a mely országban 5-6 nyelvű és vallásu nemzetiség él s ezeknek iskoláik, rendszerük, nevelési irányuk, szellemük annyira elkülönzött, ott kifejlett iskolai közzsellelem még a két legfőbb eszme: az Isten és haza imádás tekintetében sincs meg.

Hogy Debreczenben nincs közzsellelem, azt határozottan tagadom. Számos nyilvánulását elő sorolni nincs időm és terelem.

Méltóztassék módot adni s felkarolni az általam felvetett eszmét, méltóztassék a

*) A tisztelt munkatárs ur már ezt a jogot csak engedje meg a szerkesztőnek. Nem szoktam visszaélni vele. Szerk.

tiszántuli ev. ref. egyházkerülettel elvégezni, hogy ne terhelje túl a 6 éves gyermeket hat leveles bibliai történet szószerinti, folyékony előadásával, bemagolásával, szüntettesse meg az iskolai általános túlterhelést; ne tanitassanak Honolulu éghajlati, közgazdasági viszonyairól, az égi testek pályáiról, hanem engedtessek meg s kívántassék meg, hogy tanítványaimmal hetenként kétszer kivonulhassak a nagyerdőre, a pallagra, a körkemenczékhez, a tanyákra s érintkezhessem ott a katolikus, a lutheránus, a zsidó, a görög katolikus gyermekekkel, akkor lesz közzsellelem.

A h a z a s z e r e t e t közzselleme nő ki abból, hogy együtt zengi a zsidó, a római és a basahalmi gyermek a himnuszt, a szózatot.

A f e l e k e z e t i t ű r e l m e s s é g közzselleme nő ki abból, hogy a tanítvány együtt látja különböző vallásu tanítóit, különböző sorsu és rangu szülőit beszélgetni, parolázni.

Az igazság, a béke, a szelidség, a kötelesség és tisztesség érzet, a becsület közzselleme nő ezen érintkezésekből. Mert valamint a virág elsenyved életattributumai nélkül s az idő hatásai ellen ellenálló erővel nem bírhat, úgy a rabság falai között a mai iskolában, a mai tömö rendszer mellett igazi közzsellelem nem érvényesülhet. Sőt maga az iskola hosszú időre képtelenné van erre téve, ha csak spártai rendszert nem létesítünk.

A nép meg van mételvezve, meg van mérgezve.

Képviselő választásokkor egy csutorából iszik jelöltjével, szolgabírájával, jegyzőjével, irnokjaival; nagy hangu hazug, teljesítetlen ígéretek megingatják az uri rend iránti bizalmában.

A napi sajtó alattomos mérgei, a Bokrosok, Kriványok rablásai s a nép testén élődkis nagyságok — kik 800 900 frt. fizetés mellett pezsgőznek, puczetot üznek csalásaik és zsarolásaik révén, ezek azon romboló bomlasztó gombák, mik a gyermeket is megmérgezik a szülői házban, — az utcán, az élet minden lépésén, mert a gyermek mindezt látja, hallja.

A Bachkorszak zsandárjai, finánczai nem voltak oly nemzet bomlasztó hatással, mint szeczeszsiós korunk, mely nem hogy segélyére jönné az iskolának s a szintén gyarló tanító-embernek, hanem inkább rug rajta egyet-egyét, a kicsi kisebbet a nagy nagyobbat.

Szentjóbó Kálmán.

NAPI HIREK.

Dr. Thaly Kálmán Debreczenben.

Városunk I-ső választó kerületének nagynevű országos képviselője Dr. Thaly Kálmán a tiszántuli egyházkerület gyülekezése alkalmából a múlt hetet kö öttünk töltötte. Felhasználta ezt alkalmul arra, hogy elvtársai és választóival még szorosabbá fűzze azt az összetartást, mely közöttünk elválaszthatatlanul fenáll. Gyakran megjelent a függetlenségi kör helyiségében barátságos időzés és társalgás végett; élénken érdeklődvén Debreczen jelenlegi dolgai s a polgárság óhajtsái iránt. Szombaton délután 5 órakor az ő elnöklése mellett tartotta meg pártunk intéző bizottsága ülését, melyen Dr.

Thaly Kálmán iránt pártunk ügyei körül kifejtett hatalmas munkássága fölött érzett elismerését és köszönetét jegyzőkönyvébe iktatta.

Rabsegélyző egylet Debreczenben.

A humanizmus társadalom sebeit hegesztő fáradozásainak egyik áldásos munkája a rabsegélyző egylet, mely a fogságból kiszabadult s egyelőre rendes foglalkozás és kenyér nélkül a bizonytalanság sivatagjára került szerencsétleneknek van hivatva a rendes és becsületes élet útjára való visszajuttatását előmozdítani. Debreczenben tegnap tartotta alakuló közgyűlését ez a nemes és hasznos egylet, melyen elnökké egyhangulag dr. Szücs Miklós törvényszéki elnököt választották meg s megalakították a tisztikart és választmányt. A gyűlés lefolyásáról az ezzel megbízott titkár, Csiky Lajos főisk. tanár s fogházi lelkész ur tollából részletes tudósítást közlendünk.

Nem fu.

Az olasz királyi palotára leszállott a gólya. Rég várták. Reménykedett az olasz nemzet, hogy trónörökösrel köszönt be a gólya, de biz lánykát hozott. A legfiatalabb királyi hercezkisasszonynak Jolanda Margherita lesz a neve. Olaszhon nepe pedig reménykedik, hogy majd hoz fiut is a Quirinálba a gólya.

A meghurczolt debreczeni tanító.

Az országos sajtó ismét felfedezett egy áldozatot, ismét zaftos szavakkal pellengérezte egy „legújabb tanbetyárság“ esetét, A művelt szellemű Pesti Hírlap szerkesztőségének az ágyékából pattant ki ez a durva otromba szó, mellyel szokás azóta a magyar nemzet tantestületeit arczul vágni, ha előfordul, hogy itt vagy amott egy-egy haszontalan iskolás ficzkót végig fenekel a tanítója. A magyar tanítószág szellemét s emelkedett gondolkodását ösmerve feltétlenül hisszük és valljuk, hogy a tanító végszükségben, használ virgácsot haszontalan vagy konok tanítványa javítására. — A mi felfogásunk az, hogy a tanító helyesen él ezzel a szigorubb megtorlással, egyedül szóval százfőnyi rendetlen s a legtöbbször szülei nevelés nélkül burjánzott gyerek sereg között képtelenség volna fentartani a rendet. Szeretném, ha a „tanbetyárság“ divatba hozói a Koboz és Esti Levél író urak a tanítói katedrából maguk próbálnák ki ezt. Hisz ők a megtestesült türelmetlenséget képviselik a sajtóban és bizony súlyosabb botlásokat követtek el már nem egyszer a magyar társadalommal szemben, mint midőn a sodrából kihozott tanító kiporolja a vásott iskolás gyermeket, mely okul a leczkéből és a jövőben legalább tartózkodik a komiszkodástól. . . Véték, megfontolatlanság tehát a tanítókat minduntalan ország-világ előtt pellengérezni, ujjabb és ujjabb „tanbetyárságokat“ keresven-keresve rájuk sütni, biztatván az amugy is laza felfogásu tömeget: „Üsd vissza, üsd a tanítót!“ Meglássák a tisztelt ujságíró urak, hogy ezzel a hírlapi neveléssel oda jutunk, hogy a csufondárosan emlegetett „tanbetyárok“ helyett majd az utszéli betyárok szaporodnak el és jóval nagyobb szükség lesz a fegyházak,

mint az iskolák szaporítására. És a kiket a „tanbetyárok“ virgácsától dédelgetve kiméltünk, hogy azokra majd Bali Mihály és pribék társai fogják feladni az utolsó kenetet . . . Most pedig rátérünk a legújabb esetre. Ezuttal egy debreczeni tanítót, **Kerékgyártó** József nevű református tanítót pellengéreztek az ujságok. A vizsgálat befejezése előtt vádolták, ócsárolták ezt a tanítót, hogy „mélyenmegbotránkoztató, felháborító, irtózatos, kegyetlen, rettenetes“ cselekményt követett el, egyiskolás gyereket úgy megvert, hogy az — a Pesti Hirlapék szerint — még haldoklik is. Való igaz ugyan, hogy a gyerek az „irtózatos és rettenetes“ eset után következő másnapra már czimboráival játszadozott, mindez nem zárja ki, hogy nevezett tanító talán hevesen kikelt a gyerek ellen. Ezt megengedjük, a fentirt elveinket fenntartva, de az ily országos pellengérezést a leghatározottabban elítéljük és a tanítóságra való tekintetből elvártuk volna az ujságoktól úgy ezen, mint más esetekben, hogy pálcát az érdekelt tanító fölött nem törnek addig, míg a hivatalos vizsgálat meg nem állapította, hogy mi a dologban a valóság, mi a szenzáció? Am ekkor aztán ítéljen ki-ki a meggyőződése, elve szerint, noha szerintem a leghelytelenebb eljárás a tanítósággal szemben ilyen pellengérező eljárást követni, e testület ellen ellenszenvet gerjeszteni. A debreczeni esetben is leginkább elkelt volna a tartózkodás, annyival inkább, mert a megvádolt tanító az eset után mindjárt magakart eljárása fölött vizsgálatot és nyilatkozik is. Kerékgyártó nyilatkozata így hangzik:

Nyilatkozat!

Mint az ispotályi ev. ref. fiúiskola II-ik osztályának tanítója nyugodtan várom felettes hatóságom vizsgálatát a Csikos Erzsébet fia, Csikos Gyula ügyében. Debreczen 1901. május 31. Kiváló tisztelettel: **Kerékgyártó József** ev. ref. tanító.

A nánási dalárda zászlóavatása.

A nánási derék hajdu testvéreink között rég fennáll és működik a dalárda, melynek virágzását, erősödését jelenti az is, hogy a derék egylet most már zászlót is készített, tehát állandóan csoportosul ennek a jelvénye körül. A zászlónak a felavatási ünnepélyéhez nagyban készülődnek a nánási hajdutestvéreink. Julius hó 7-dik napján lesz ez az ünnep. Értesülésünk szerint a debreczeni, mint a szoboszlói dalárdák kirándulnak ez ünnepélyre Hajdu-Nánásra.

Nyilatkozat a Bikszádska Wodáról.

Szová tettük, hogy a bikszádi vizek kutkezelősége idegen felirásos üvegeket szállított Debreczenbe. Mi „tónak“ jeleztük ezt a szláv felirásos ásványviz szállítmányt, mely „Bikszádska Woda“ név alatt volt forgalomba hozva. Mi persze megbotránkoztatunk a kutkezelőség ezen eljárásán és megrottuk azt. Most végre a „bikszádi gyógyforrások ásványvizének kutkezelősége“ is, illetőleg annak a nevében valami olvashatatlan névaláírású ur helyénvalónak látja a megnyilatkozást. Az a védelmük, hogy az idegen szövegű címke tévedésből, nem hazafiatlanságból került a debreczeni, szathmári stb. piacra, mert írni s olvasni nem tudó

munkások csomagolták az idegen czimlapokkal ellátott üvegeket a magyar földre. A nyilatkozatból továbbá kiderül az is, hogy a kutkezelőség öt nyelven hirdeti s terjeszti a vizet és pedig magyar, német, olasz, oláh és lengyel nyelveken. Hát épp ez a baj tisztelt kutkezelő urak s nem önöknek azon hetyke vádja, hogy „jobban blamiroztuk mi magunkat, mert a lengyel szöveget tőt szövegnek minősítettük.“ — Viseljük a következményeit, utóvégre magyarlapnak a szerkesztőségében nem ülhetnek szláv nyelvtudósok s nem is az a fő, hogy tótot irtunk a lengyel helyett, hanem az a hazafiatlan eljárás, hogy önök a czimlapokon a magyar nyelvet teljesen mellőzve vad idegen nyelvű czimlapokkal hozzák forgalomba e kiváló magyar gyógyvizet. Ezt az eljárást róttuk mi meg előző cikkeinkben s ezt rójuk meg most is, midőn önök maguk beösmérik, hogy ötféle idegen czimlappal — köztük van az oláh is — hirdetik a magyar földből fakadt vizet. Tessék megérteni, mit akarunk mondani; az üzlet érdekéből még megengedhetők tartjuk, hogy külföldön forgalomba jövő vizüket az illető országnyelvén is ajánlják illetőleg hirdessék önök, ez természetes is, ámde a magyar szövegnek, a magyar felírásnak ez esetben sem szabad a czimlapról lemaradni. Ezt megkövetelhetjük önöktől és ezt önök megtehetik, ha az üzleti hajszán kívül némi nemzeti szellem is vezeti önöket. Önökön mulik tehát ha ezen felszólalásunk után eljárásuk helytelenségét nem látjákbe és nem orvosolják. Elsőbb „Bikszádi viz“, csak azután jöhet a „Bikszádska Woda“ . . . **Megtetszettek érteni uraim?**

A Természet.

Budapesten jelenik meg ez a gyönyörű kiállítás, magas színvonalu és nagy változatosságu állattani, vadászati és halászati folyóirat, melynek Lendl egyetemi tanár és Lakatos Károly a kiváló ornitológus és vadászati író a szerkesztői. A legszelebb s előkelő körökben el van terjedve ez a havonként kétszer megjelenő folyóirat, melynek első írók és szakemberek a lelkes munkatársai. A Természet-nek e június havi első számát forgatván, most is jeles cikkirók nevével találkozunk benne, mint Bársony István, Tóth Béla, dr. Lendl, Kohaut Rezső, Feleki Sándor, Lakatos Károly és a többi. E kitünő magyar ujságot, mely egyedüli a maga nemében, ajánljuk olvasóink figyelmébe. Illusztrációk is gazdagítják.

Dalárünnepély Hajdu-Szoboszlón.

Pompásan sikerült dalárünnepélyt rendezett a hajduszoboszlói dalos-egyesület. A pavillonban tartották meg ezt a kiválóan sikerült, igen élénk s változatos műsorú ünnepélyt. Volt dal, szavallatok, melyek után reggelig tartó táncz következett. A kedves, kedélyes mulatságot leginkább jellemzi az a körülmény, hogy a francia négyest Kovács Gyula polgármester rendezte igen tüzesen és tetszés mellett.

Debreczeni diákok az országos tornaversenyen.

Lapunk más helyén egy cikksorozatot kezdtünk meg. E cikkelyt Székely Árpád a kollégium egyik tollforgató tornász diákja írta, elevenen megírva a „a debreczeni kollégiumi diákok“ élményeit és fényes sikerét az országos tornaversenyen. Erdemes lesz a városi köröknek és a hatóságnak elolvasni, mely bizony-bizony méltatlanul mellőzte a diadalmas debreczeni diák tornászok kitüntetését, noha minden jövő-menőnek

kivonul az ötös fogat, zendül a banda, patog a pezsgős dugó.

Az egyet. hangversenyt elhalasztották.

Az egyetem javára rendezendő nagy hangversenyt elhalasztották. Ugy volt, hogy a hangverseny e hó első felében tartják meg, azonban Fedák Zsazsa tegnap sürgőnyt intézett Márk Endréhez, melyben kéri a hangversenyt e hó 2-ik felére halasztani, mert most nem jöhet. Márk Endre ez ügyben holnap kedden d. e. 11 órára gyűlést hívott egybe.

Fővárosi lap debreczeniekről.

A „Hazánk“-ban olvassuk, debreczeni vonatkozással ezen találó sorokat: A debreczeni kir. ügyesz, az egyházkerület felkérésére bejelentette, hogy a párbajozó akadémiai hallgatók névsorát a kerületnek felterjeszti. A kerület ellenben régebben elhatározta, hogy a párbajozókat a tanintézetből egyszerűen kizárja. Minden intézkedés helyes, amely az ifjuság körében elharpódzott párbajmania mérséklésére irányul, ha kivihető. Mert az egyházkerületnek azt is tudnia kell, hogy diákjai egy éves önkéntesek lévén, sohasem nyerik el a kardbojtot, ha valaha egy párbajra való kihívást visszautasítottak. Így tehát a határozat módosítandó. Először is nem helyes egy rókáról (kényszerhelyzetben levő ifju „Fuchs“-okról) két bört lehuzni, vagyis a bíróság után még az iskola szigorát is éreztetni és az elé a dilemma elé állítani, hogy ha párbajozik kicsapják, ha nem párbajozik, nem lesz tiszt, másodsor nem igazság, ha hasonló szigorral nem sujtják azokat, akik a párbajt inzultusokkal, provokáló magavi-selettel idézik elő.

Sajátságos irányzat, hogy most egyrészt az egyetemi ifjakkal nagyon szigoruan bánnak el, amiért az iskolai fegyelmet megsértik, másrészt pedig már az elemi iskolás gyerekeket az „üssd a tanító“ jelszavával készítik elő a későbbi fegyelmetlenségre és a rakoncátlanságra!

A tankönyv-spekuláczióknak hatalmas dőfést adott a tiszántuli egyházkerület közgyűlése. Kimondotta, hogy a használt tankönyvek csak három évi használat után cserélhetők ki új kiadású, vagy éppen szerzeményű tankönyvekkel. Igen helyesen van. A régi jó „Kistükör“, a boldog emlékeztető Hübner, Szvorényi, Szepesi, Batizfalvi-féle és egyéb hosszúéletű és népszerű tankönyvek példája tanítja, hogy a tudomány mégsem halad oly gyorsan, hogy a tankönyvvel spekuláló szerző uraknak minden esztendőben új honoráriumot, a tankönyvuzsorát új kiadóknak új hasznocskát eredményezzen. A szegény szülők is boldogan veszik körül ezen éppen nem egyenes, de nagyon is görbe adó megszüntetését. Illő volna, hogy **Wlassics** ur ez alkalommal **v i g a s z t a l ó** levelet írna egy némely tankönyv monopóliummal foglalkozó cégnek . . .

Jótekonyczélú multság Margittán.

Vettük az alábbi meghívót illetőleg értesítést: A margittai állami és közigazgatási díjnokok az „Országos Díjnok-Segély és Nyugdij-Egylet alapja javára 1901. június hó 2-án, a „Margit-Szálló“ nyári szinkör helyiségében világposta, tombola és tánczchal egybekötött zártkörű jótekonyczélú multságot rendeznek. Beléptidij személyenként 1 kor., családjegy 2 kor. 40 fillér. A multság kezdete délután 4 órakor.

Komjáthy direktor és a nyiregyháziak.

Komjáthy úgy akar elbánni a nyiregyháziakkal, mint Szent-Pál a mende-monda szerint az oláhokkal. Komjáthy is faképnél hagyja a nyiregyháziakat. Már e hónap 10-dik napján távozik a nyiregyházi bódéból, hogy miért? . . . Elmondja ezt a „Nyirvidék“, melynek a jelentése egyszerűsind kritika is a Komjáthy-rendszer fölött. Tessék csak olvasni; ezeket írja a „Nyirvidék“!

„Komjáthy megy. Ez a legújabb színházi szenzáció. Itt hagyja e büszke várost, melynek csupán közönyössége, érzéketlensége nagy. Junius 10-én fölszedi a horgony, s megapadt rakományjal indul utnak, hogy egy oly kikötőbe evezzen, mely biztatóbb védelmet ígér. Nem soroljuk itt fel az okokat, a melyek Komjáthyt távozásra bírják. Hibás a közönség, de nem ment attól Komjáthy sem. Az egyik érzéketlen, közönyös, a másik azért hibás, mert nélkülöző a színművek és drámák előadásához a kalmassanyagot. Elvégre is az operettekből már busásan kivettük a részünket, s még van elég jó izlésű ember, ki nem a B. A. L. E. K.-hoz hasonló darabokban találja föl a színművészet igazi célját. Mindenesetre azonban kárhoztatnunk kell azt az eljárást, hogy indokolatlanul egyszerűen itt hagyjanak, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a társulat nem szabadságra, de a felizgult kedélyek lecsillapítása végett Debreczenbe megy.

Egy fiatal leány halála.

Mély gyász sujtotta le Debreczen két köztisztelt családját a Sesztina és Rickl családokat. Rickl Antal földbirtokos viruló szépségű 15 éves leánya, Ilonka ma reggel hirtelen meghalt. A kedves leányka pénteken még ott vidágt barátnőivel a Dobosban a fels. leányiskola majálisán s ma már ravatalon fekszik. Meghült, füle fájt, az orvosok fültömírigy lobbot állapítottak meg. Szombaton már fel sem kelt az ágyból, hol szülei, hozzátartozói a legnagyobb aggodalommal eltelve gondozták. Hiába volt minden, a betegség oly rohamosan támadta meg, hogy az agyba is áthatolt s a fiatal leányka ma reggel szerető szülei karjai között elaludt — örökre. A mélyen sujtott család váratlan gyászese méltó részvétet kelt az egész városban. A fehér kis halottat kedden délután temetik az ev. ref. egyház szertartása szerint a Kossuth-utcai temetőben. Legyen áldott emlékezete.

Belegrött a csónakázó tóba.

Szombaton este 7 óra tájban egy jómódu tiszteletben álló család tagja, fiatal asszonyka, ki még 2 éves házas csupán, öngyilkossági kísérletet követett el. A fiatal szép asszony nem tudni mi okból megakart válni az élettől. Este 7 órakor fekete ruhába öltözött, kiment a vasut mellett elterülő csónakázótóhoz. Körülbelül negyed óráig járt a parton s szemeit törülgette. Gőz András a csónakázó egyesület szolgálja látta az asszonyt, de nem tudta mi a szándéka, nem szólította meg, hanem tovább ment. Alig haladt pár lépésnyire, kíváncsiságból visszafordult, látta, hogy ebben a pillanatban a fekete ruhás uriasan öltözött nő a parttól a vízbe ugrott s alá merült a vízben. Rögtön a csónakhoz futott, beleült az egyikbe s minden erejét összeszedve, a már fuldokló asszony után evezett. Sikerült elérnie arra a helyre, hol az asszony halálküzdmet vívta már. Megragadta s csónakjába emelte az

akkor már elalélt asszonyt és elébb a partra, majd közeli lakására szállította. Félóra hosszát mindent elkövetett, hogy a szerencsétlen fiatal asszonyt életre keltse s ez sikerült is. Mikor már az asszony annyira magához tért, hogy felkelhetett, Gőz András elkísérte a legközelebbi rendőrállomáig s átadta a rendőrnek, hogy kísérje fel s hallgassák ki, miért akart megválni az élettől, mert neki nem adott felvilágosítást. Hogy, mint történt, nem tudni, de a rendőr nem kísérte fel s így a rendőrség ezideig mit sem tud erről az öngyilkossági kísérletről.

Halál fürdés közben.

Végzetes szerencsétlenség áldozatául esett tegnap d. u. Tetétlenen V. Szutor Dániel gazdálkodó 19 éves Lajos fia. Szutor Lajos ebéd után több társával fürödni ment a község alatt fekvő u. n. vályogvető mély gödörbe, melyben a fiuk a szabadban fürödni szoktak. Szutor Lajos a gödör szélére a vízbe ugrott s éppen a legmélyebb helyre esett, ahol alámerült. Társai látták, amint felbukkant s hallották a segélykiáltásait. — Sem Szutor, sem pedig társai uszni nem tudtak, így nem akadt, aki segítségére sietett volna s a derék fiu a piszkos vízben lelta a halálát. A községben csakhamar hírefutott a halalos szerencsétlenségnek. — Az egész község a holttest keresésére indult, de késő este sem találták meg. Fáklya s lámpafény mellett keresték ezután s nagynehezen meg is találták a holttestét. A szerencsétlenül járt fiu családja iránt nagy a részvét az egész községben.

A debreczeni polgári kör juniálisa.

A debreczeni polgári kör saját könyvtára javára, f. hó 8-án, a nagyerdei „Dobos“ pavilonban (Rácz Károly zenekara közreműködésével) zártkörű juniálist rendez. E mulatságot s a kibocsátott meghívót még ismertetni fogjuk.

Értesítés.

A debreczeni jótékony nőegylet cseresznye ünnepélyét rendező bizottsága f. hó 3-ikától kezdve, Veressné Szathmáry Teréz úrasszony péterfia utcái lakásán minden d. u. 4 órakor ülésezik, melyre az elnökség szívesen látja mindazokat, kik ezen jótékony célú ünnepély iránt érdeklődnek.

Kérelem.

Járosy Lajos „Tréfás tárczák a katona életből“ című könyve szedés alatt lévén, szerző felkéri mindazokat, kik az előfizetési felhívást elfogadni szívesek voltak, hogy a megrendelést, illetőleg a gyűjtő ívet lakására (Füvészt kert-utca 7. szám) most már annyival is inkább mielőbb megküldeni szíveskedjenek, mivel a nyomtatandó példányok száma iránt folyó hó 8-ig határozni kell.

Közgyűlés.

A Debreczeni Vadász-Társulat 1901. évi június hó 9-ik napján délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében ülést tart. Tárgy: Évi számadás. Költségeloirányzat.

Zsazsa szónokol.

Az „Uj Századokban“ olvassuk ezt a sikerült cikket Zsazsa kassai vendégszerepléséről, okulhatnak a debreczeniek is belőle: Fedák Sári kisasszony a mult héten egy színésznőtől eddig vajmi ritkán kultivált műfajban mutatkozott be Kassán: — a szónoklásban Történt pedig egy májusi holdas éjszakán, mikor a poézistól és a sikerből könnyen mámorossá lesz az ember, az után, hogy néhány uriember ő nagysága kocsijából kifogván a lovakat, rekedtre ordította magát, a nagy lelkesültség mián. Kassán ugyanis szintén tudják, hogy mi a sikk és ott vásár- és ünnepnapokon az emberek azzal szórakoznak, hogy művésznői czímmel bőven, — de egyebekkel igen gyéren felruházott hölgyek kocsija elöl fogják ki a lovakat. — Ez a nemes szokás szerte el van terjedve a hazában — mondják, hogy honfoglaláskori maradvány — és így bőven lehetett volna már benne része Fedák Sári kisasszonynak is, ha ugyan másutt is becsülték volna a művészetét annyira, mint Kassán. (Óhó! Debreczenben még előbb kifogták a Zsazsa lovait. Szerk.) Dehát nem tették és nyilvánosan a szokatlanság okozta a kisasszony ama kocsilampa-lázát, a melynek hatására egyszerre csak — szónokolni kezdett. Valósággal szónokolni kezdett és beszélt, beszélt . . . kétségbeejtő következetességgel beszélt. Hogy miről beszélt, vajjon a politikai helyzetről-e vagy az állatvédelem nemes voltát ajánlotta-e továbbra is a kassaiak figyelmébe — nem tudjuk, de hogyan beszélt az elképzelhető igen könnyen, főként abból, hogy a „művésznő“ az ünnepeltetés lázában, tehát lázban beszélt. Ami ezek után következett, gyöngye annak a leírására ez a toll. A történelemben eddig nem ismert jelenetek színtere lett Kassa. Az emberek zokogtak, de úgy zokogtak, hogy itt Pesten azt hitték, hogy Rákóczy fujja a tárogatóját Kassán. Délceleg férfiak, élemedett családapák és lengő-haju aggastyánok borultak egymás keblére, zokogva hangoztatván, hogy most már szívesen halnak meg, hogy ezt a napot is megérniök adatott. Zokogtak az éjjeli örök, zokogott a sarki rendőr, zokogott a színházi személyzet diszletfestőtől kellékesig, a baritonista olyan mélyet sóhajtott, hogy összemúlással fenyegetődzött a dóm és ahol ennyain zokogtak, ott persze a konflis-lovak szeme sem maradhatott szárazon. Felrevonulva zokogtak ők is, mintha legalább is virsli-gyár készülné Kassán. — És ebben a nagy, egyetemes zokogásban, miként Neptun a háborgó tenger felett, úgy állt ott, megfelelő plasztikus helyzetben — Zsazsa gondolatokba merülve. Nincs az a Demosthenes, Cicero, Castellar avagy II. Vilmos, aki ennél nagyobb diadallal tekintethetett körül a maga hallgatóin. Hogy mire gondolhatott e perczen Zsazsa, nem tudjuk egész biztosan, csak következtetni lehet abból, hogy ott nyomban megalakult a közelgő képviselőválasztásokra való tekintettel a kassai Fedák párt intéző-bizottsága, az új szabadelvű alapokon, a mivel az országos Fedák-párt végleg átalakul alkotmányos párttá. És a kassai közvélemény már is javában készíti a zsebkendőket, törülközőket és szalvétákat ahhoz a nagyobb szerű zokogáshoz, a mit a közel jövőben rendeznek Zsazsa programbeszédjével egybekötve. Ah, mert neki még mindig vannak újabb és meglepő eszközei a hatásra és ha ő a programbeszédje végén megteszi, amiről most megfeledezett, azt a bizonyos ellenállhatlan és utólérhetlen rugást, kilenczven foku szög alatt a levegőbe, úgy megbódul Kassa, hogy még a néppártiak is rászavaznak. És nincs kizárva, hogy a jövő cikluson tényleg Zsazsa fogja a kassaiakat képviselni a parlamentben, ahol a variété-előadásainak lenne legalább is olyan hatása, mint a szónoki előadásainak Kassán.

Halálozás.

Erdemes polgárosszony elhunytáról vetünk hirt, k ki egyik legjelesebb asszonya volt Debreczennek is. Özv. id. Fodor Gáborné Németh Juliánna folyó hó 2-án életének 80-ik évében elhunyt. A megboldogult földi részeit holnap d. u. 5 órakor, a Fűvészkert utcza 6. sz. háztól helyezik örök nyugalomra.

Az „Anker“

élet és járadék biztosító társaság ápril hó 20-án tartotta XLII. rendes közgyűlését gróf Prakesch Osten Antal ur elnöklete alatt. A társaság vagyona 138 millió koronára emelkedett. Ebből Magyarországra esik: Magyar értékpapirokban 14.472.467 k. 75 fill. jelzálog kölcsönök 13.005.200 k. és a budapesti ingatlan (Anker udvar) 1.063.768 k. 80 fill., összesen 28.541.426 k. 55 fill. A részvény szelvény (200 koronával) és a mai hirdetésben kimutatott nyeresemény osztalék a társaság bécsi és budapesti pénztárainál készpénzben felvehető. A nyeresemény-osztalékokat az aláírt szelvény ellen a társaság helybeli képviselője is kifizeti.

Póstyén

európa-hírű kénes iszapfürdőt a t. közönség k ü l ö n ö s f i g y e l m é b e ajánlunk Specialitása: lokális iszapfürdői egyes testrészekre, melyek nagy jelentőséggel bírnak és a legsúlyosabb kórosokban is eredményesek. Ezen iszaptag fürdők hőfoka szabályozható s így a leggyengébb szervezetűknél is ugyanazon gyógyhatással alkalmazhatók. Póstyén fürdő javallva van: c s u z, k ö s z v é n y, i s c h i a s, csonttörések stb. eseteinél, mely bántalmaknál csodálatos eredmények értek el. Rendelkezik új és legtökéletesebb fürdőberendezéssel, van színház, 2 zenekar, vill. világítás, penzió. Budapesttől közvetlen vonattal 1/2 óra alatt. Prospectus és bővebb értesítést szívesen ad a fürdőigazgatóság.

A debreczeni kollégiumi diákok az országos tornaversenyen.

Irta: Székely Árpád.

I.

Mivel eltávozásunkat fél Debreczen végignézte, szereplésünket pedig a nagy számú olvasóközönség bizonyára figyelemmel kísérte s mivel megérkezésünket és bevonulásunkat a vasuti szolgák, utczase rök, rendőrök és egy pár hazafelé támolygó alakon kívül senki sem nézte végig, de legfőképpen azért, mivel egész Debreczenre dicsőséget hozó működésünkről a fővárosi sajtó útján a vidéki sajtó is rosszul értesült és értesített is másokat kötelességünknek tartjuk, hogy utazásunkról, tapasztalatainkról, szereplésünkről, szóval mindenről ami csak történt velünk hiteles leszámolót, hű krónikát írjunk. S mivel nem az lesz ezélünk, hogy valami becses dolgot nyujtsunk a t. olvasó közönségnek, kérve, kérjük, hogy

igénytelen és bizalmas krónikánkat ne azzal a szemüveggel nézze, amelylyel a hivatott írók munkáit nézi és bírálja, hanem tekintse ezen cikket úgy, mintha egy diák elbeszélését hallgatná s tudja, hogy ki beszél el a történeteket, ne szólja le gyarlóságait.

Pünkösdi szombatján indultunk el a kollegium udvaráról szeretett tanáraink vezetése mellett 11 órakor. A déli korzó közönsége zajos tapsokban és éljenekben részesítette 43 tagból álló csapatunkat, mely büszkén es vidám arccal lépkedett a vasuti állomás felé. Megérkezve a pályaudvarra csakhamar elhelyezkedtünk két külön kocsi-ban és türelmetlenül vártuk az indulást. Háromnegyed egykor az „Induló“ harsány hangjai mellett kirobogtunk a tető alól és az utazó közönség meg a kísérő barátok kendő lobogtatása, szerencsekívánatai és éljenei közt megindultunk a nagy utnak. Kisebb-nagyobb csoportokba verődve éljenen beszélgettünk, főleg a versenyről és győzelmi esélyeiről vitatkoztunk. Közbe-közbe énekeltünk is. Óriási hőségben utaztunk s az amugy is fuladt levegőjű vasuti kocsi-ban egészen eltikkadtunk. Szoboszlón, Kabán csak percig áll a vonat, leszállni tehát nem volt szabad. A zsidók sem várhatják jobban a Messiást, mint mi vártuk Püspök-Ladányt. Végre megérkeztünk s a pályaudvaron, meg az étteremben tolongó ifjak lelkesen megéljeneztek, három iskola tornacsapatja várt már akkor Ladányon, mikor megérkeztünk, s vagy 100 kiszáradt torok kiáltozott viz, bor és sör után. Kérő, kiáltozó, követelő szavunkra mit sem változtak az állapotok s már egynegyed óra is eltelt, amikor közös akarattal megostromoltuk a konyhát és aki szeret tehetett felkapott valami üveget lett legyen az akár bor, viz, sör avagy szóda és kiitta nagy mohósággal.

Azonban nem sok hasznát vettük a méregdrága italoknak, mert minden olyan meleg volt, mint a lug. Nem valami élelmes vendéglős lehet a ladányi, mert ha elkészített volna egy kis harapni valót meg kellő mennyiségű italtól gondoskodott volna, csinos kis összeget szelbelhetett volna be. Bezzeg vártak bennünket Szolnokon, hol az озsonna idő daczára párolgó paprikást és jégbehűtött sört lehetett kapni. Meg is ettünk-ittunk minden, amit csak találtunk, s talán a kirántott patkószeg is lecsuszott volna.

Szolnok után már csak állandóan Budapestről folyt a diskurzus. Voltak olyanok is, akik először mentek fel a fővárosba, ezek érdeklődését alig lehetett kielégíteni.

Türelmetlenül számítottak, hogy hány állomás van még hátra és derék trombitásaink mindinkább vidámban és erősebben fújták az indulást jelző indulót. Lassanként sötétedni kezdett, a gázlámpák kigyultak, s mindenki készülődni kezdett, pedig még Rákos előtt jártunk jóval. A tudai hegyek is feltűntek, élőkön a koporsó, vagy inkább sirdomb alaku Gellérthegygyel. Az alföldi fiúk, a kik még életükben a Nagy Sándor halmanál nagyobb emelkedést nem igen

láttak, nem akarták elhinni, hogy hegyek volnának azok, s csak másnap délelőtt győztek meg arról, hogy nem félhőket láttak az este.

Végre megérkeztünk, s midőn vonatunk a keleti pályaudvar óriási üvegsarnokába befutott s a sok villamos lámpától nappali fényben nyüzsgő embertömeget meg láttuk, mint egy óriás sóhajtása úgy hangzott végig kocsi-kon egy hosszan elnyújtott á. A pesti diákok riadó „Éljen Debreczen“ kiáltozása közt leugráltunk a kocsi-kon es szép négyes sorban dobper-és és trombita harsogás közt indultunk ki a Kerepesi utra. A hullámzó emberáradat meg nem szűnt éljenezni, és az óriási paloták csak úgy visszhangoztak az üdvkiáltásoktól. A mi diákjaink pedig, kivéve akik már látták a fővárost, ámulva kipurult arccal, majdnem gépiesen mentek. A nagy fény, a sok ember, a nagy zaj, kocsizörej, éljenzés és a villamosok csöngetése egészen elkábitották őket s arczukon majd a félelem, majd a büszkeséggel párosult öröm látszott. Ugy összerendeztek szegények, mikor közvetlenül mellettük rollant el egy-egy villanyos s oly büszkén lépedtek az ujjongó sokaság közt, hogy öröm volt nézni őket. A fővárosi lapok lelkes cikkei elég bizonyosságot tesznek arról hogy mily büszkén, mondhatnám hogy irigykedve is néztek ránk vidékiekre a fővárosiak. S milyen hamar beleszórtak a mi fiaink is a fővárosi életbe. Harmadnap már ugy ugráltak egyik villanyosról a másikra, mint egy benszülött fővárosi.

A Rókus kórháznál fordultunk be a Nyár utczába, melynek legelején volt a lakásunk az elemi iskolában. Az első emeleten kaptunk szállást. Mindenki elfoglalta a maga ágát, megkeföltük ruhánkat és czipőnket s egész elegánsan mentünk vacsorázni. Vendéglőnk a Nyár utca és a Kerepesi ut sarkán volt, alig 50 lépésnyire szállásunktól. Minden el volt már készítve a számunkra és elhelyezkedve az asztaloknál, neki fogtunk a vacsorához. Diák étvágyunk dicséretére válják, hogy a kétszeres adagok daczára is minden elfogyott, még a kenyér is. Ezenközben bejöttek az iglóiak, a mezőturiak s több más iskola csapatja, a melyek velünk egy épületben laktak és együtt étkeztek. Vacsora után kezdődtek az ismerkedések és a puhatólódzások. — Kölcsonösen ijjesztegettük egymást. Hihetetlen dolgokat hallottunk, pl: hogy egy pesti gimnázista a Bécs felől érkező gyorsvonattal versenyt fut egész a pályaudvarig, de csak a legközelebbi őrháztól kezdve, s hogy egy másik 13 métert dob jobb kézzel s ismét egy másik testmagasságát 170 czm. játszva megugorja.

Persze mi sem maradtunk adósak. — Derék zászlótartóinkról Juhász Bertiről már másnap csodadolgokat beszéltek, s látva a természetes alakját többnyire elhitték a híreszteléseket. Tíz óra után hazatértünk és a legváltozatosabb kedélyhangulatok közt térünk nyugovóra. Voltak akik feltétlenül biztak a győzelemben és máris kezökben szo-

fekete, fehér és színes 65 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, sávos, koczkázott, mintázott damastok stb. (circa 240 különféle minőségben és 2000 különféle színben, rajzban stb.)

Menyasszony-selyem	65 krtól	—	14 frt	65 krig
Selyem-damaszt	65	—	14	65
Selyem kelmék öltönyöknek 8 frt	65	—	42	75
Selyem-foulard nyomtatással	65	—	3	65
Báli selyem	60	—	14	65
Selyem grenadin	80	—	7	65

méterenként portó és adómentesen a házhoz. Minták posta fordultával. Schweizba kétszeres levélposta.

F. Henneberg selyem gyáros Zürich
(cs. és kir. udv. szállító.)

Henneberg-selyem

rongották a fehér selyem zászló nyelét, míg mások lemondtak mindenről s busan mondogatták: jó lesz, ha helyre is bejutunk. Valószínűleg minden számottevő intézet növendékei hasonló kétségek között ingadoztak.

CSARNOK.

A kurta nemesek földjén.

(Regény.)

A „Debreczen“ számára írta:

Ifjabb Mórincz Pál. (15.)

... De hát ez már megint mi? Nagy csattanás. Csörömpölés. mint mikor valami üveges ajtó becsapódik. Aztán a dühtől magasan visító vékony hang zengése hallatszik.

— Zsidófészek! ...

Most alázatos, de mélyebb, kérlelős hang hallatszott. Hihetőleg a vendégfogadás.

A mezősi urak elhallgattak. Csodálkozva néztek össze. Ellenben a tiszturak bajszokat sodorgatták és mosolyogtak. Elöl csakugyan a vendéglős jött, hajlongva nyitott ajtót Debaldi hadnagy előtt. A hadnagy czombján még mindig a szolgálati piros lovagló nadrág feszült. Épp hogy a tiszt szolga leporozgatta. Meg hogy épp a hadnagy a portól is megmosakodott. Most a nagy összejövétel láttára kipirosodva, zavartan hajlongott.

Nosztitz báró kaczagva kérdé:

— Nos, kedves conte! Már megint valami malőr!? ...

— Ejh! Izé ... Hát nem elég bosszúság? A málháimat még mindig nem kaptam kézhez. Az a vén ... Podhorák! ...

— Pedig én reáparancsoltam, szolt Dénes kapitány. Homlokát ránczolta és fedőleg tekintett a heves fejű fiatal hadnagyra.

— Hisz küldött is az valami málhát. Egy épp oly podgyászt, mint az enyém. Még a kulcsom is beleillett a zárba. Felnyitottam, magyarázta a hadnagy a bemutatkozások után. És gonosz módon sandított a pohos ezredorvos felé. Hát az ezredorvos uré volt a láda. Találtam is abban sok minden jót. Hálósipkát, nyírószerszámokat és ... Meg aztán egy nagy bőrzacsó tubákot is ...

E nem várt leleplezésre a tiszték, mint a mezősi urak felvidultak. A doktor úgy mutatta, mintha nem hallotta volna a Debaldi szavát. Noha puffadt, rezes arcán fellobbant a hirtelen pirulás. Mert bármily különösen hangzik is, Klein ezredorvos titokban szenvedélyesen tubákozott.

Majd ismét a Debaldi hadnagy éles hangja kerekedett felül. Másik malőrjét regélte.

— No meg aztán a házigazdám is igazi pájeszes lengyel zsidó.

Nevezetesen Mezösön még ma is kaptán és prémes kucsma a lengyel zsidók viselete ...

Hanem a zsidó leánya megjárja. A barna Eszter kedvéért kibékülnek még a kvártélyllyal is. Mert amugy jobbmodu család. Hanem az istálló, az istálló! ... Tehén böngött az üres jászólnál. Ez alacsony, szemetes fészek. És az egyik elrekesztett sarokból tizenöt-husz szent madár is gágogott felém.

— Hejnye, hejnye, Besgyány öcsém, fedette a polgármester Besgyány alkaptányt, mint katonai szállásbiztost. Besgyány Bredow kadéttal már a bruderschaftot is megitta, ámde most zavartan köhögött.

— Bocsánat, hadnagy ur. Ez csupán ideiglenes szállás. A napokban, mind a hadnagy urat, mind a lovait, alkalmasabb helyre szállásolom. Bátyáméknál, Besgyány Tamáséknál megtalál minden kényelmet.

— Merszi, merszi, hajlongott Debaldi Besgyány felé. Nagyon köszönöm.

— Hát a főhadnagy urnak tetszik a kvártély? Urházy polgármester szólította így a szomszédját.

— Óh igen, felelte Barcza főhadnagy. Azonban a Besgyány fiu is legott közbévágott. A kisüstönföttől pergett a nyelve.

— O, az pompás legénytanya ... Az Ormósék alsó udvarháza. Ahol Miklós legénykorában lakott, mikor még a szülei éltek. Az első udvartól rács keríti el. Egész uri lakás ez a fehér ház. — Két csinosan butorozott nagy szoba. Előszoba, kamara, inasszobának is jó. Pincze, istálló négy lóra. És —

— És egy szép fiatal asszony ... kofázkodott bele a szóba Móni Döme. Azonban egyszerre úgy elharapta az utolsó szót, mintha lecsirizelték volna a nyelvét. Eszébe jutott, a polgármester közel rokon Dalnyekhoz.

Az urak összenéztek. Barcza főhadnagy kissé felpirult. Bárha erőltette a hideg komolyságot. Visszaemlékezett ... Délben, a mikor szállására érkezett, csakugyan látott olyan érdekes, halovány asszonykát. Szempilláit ez emlék édes hatása alatt összebb csukta. Mintha az a finom, karesu, gyöngye fiatal asszonyka most is előtte lebegett volna. Látta a nagy kék szemét, az összeszorított piros kis ajkát.

Megcsördült a kanál. Kezdődött az ebéd. Az öreg magyar vendéglős, az öreg háromtokás Répa bácsi, kitünő magyar ebédet szolgált fel. A tiszturak dicsérték a szakácsnét.

— Kitünő! ... Különösen ez a, hogy mondják ... Izé!

— Töltött káposzta, segítette Nosztitz bárót, szomszédja, Medvés mezősi ur.

— Ja, teltett káposztá, ismételte a báró. A teltett káposztá nágyon jó.

Megzendült a ezimbalom is. A cigányok a régi jó Rákóczival köszöntöttek be Híresek a mezősi cigányok. Megfelelően izlett az érmelléki bor is. Már délutánra, ragyogott minden ábrázat. Estefelé ugyan Dénes kapitány hazament aludni. Bárha, mentésképpen, szolgálati elfoglaltságára hivatkozott is.

Barcza főhadnagy kellemes baritont énekelt. Hát huzatták a sok szép magyar nótát, duhajost, szomorut vegyesen. Nosztitz bárónak, különösen, a Móni Döme nótája tetszett meg.

A juhásznak jól megy dolga,
Egy halomról a másikra
Terelgeti nyáját, fujja bőrdudáját,
Odavárja a rózsáját ...

(Folyt köv.)

Nyilttér.

'MARGIT'

GYÓGYFORRÁS.

Margitforrás-telep (Bereg megye.)

A budapesti m. kir. egyetem vegyelemzése szerint kevés szabad szénsavat, ellenben sok szénsavas natriumot és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdonságai azok, melyek a hasonló összetételű vizek fölé emelik. Kitünő hatása a **légutak s tüdőhurutos állapotainál**, különösen ha a köpet nehezen szakad fel; tüdővészeseknél még akkor is, ha **vérköpések** van, a „Margitviz“ megbecsülhetlen szolgálatokat tesz kevés szabad szénsavánál fogva. Kiváló hatást látni tőle a **gyomor** és **belel hurutos állapotainál**, főleg azon esetekben, hol a fölös mennyiségben képződött sav az oka a rossz emésztésnek.

A húgysavas sók lerakódását akadályozván, becses szolgálatokat tesz továbbá a **hólyag hurutos bántalmainál**, a **kő és homokképződés** eseteiben, miért is a **budapesti és bécsi egyetem orvostanarai**, mint az **orvosvilág egyéb előkelőségei** a legszivesebben használják s előnyt adnak a „Margit“ forrásnak a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölött.

== Mint ivóvíz ==

kiváló óvszernek bizonyult járványos betegségek idején főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános közkedveltségnek örvendő
Főraktár: Edesky L. Budapest

cs. és kir. udv. szállító.

== Ásványvíz nagykereskedő. ==

Kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Gróf Schönborn-Buchheim Ervin bereg uradalomból.

Dr. Kétly, dr. Bókay, dr. Widerhoffer

tanár urak és számos orvosi tekintélyek elismerő nyilatkozatai alapján kitünő sikerrel ajánlják

a Szolyvai gyógyforrás

köszvény, hólyag és vizeleti szervek bajainál, vesebajoknál, cukorbetegség, húgyhomok, epekő, a torok és tüdőszervek bántalmainál, étvágytalanság és gyomor betegedésnél.

Kitünő asztali víz.

Kapható minden ásványvízkereskedésben.

„AZ ANKER“

élet- és járadékbiztosító-társaság.

Összes vagyon	138 millió korona
Biztosítási állomány	505 millió korona
Eddigi kifizetések	225 millió korona

1900-ban a nyereségnyeresüléssel biztosítottak **vegyes és haláleseti biztosításoknál A** osztalékterv szerint — úgy mint 26 év óta állandóan — az évi biztosítási díj **25%**-át kapták készpénzben kifizetve, míg a **vegyes és takarékpénztári biztosításoknál B** osztalékterv szerint (évenként emelkedő osztalék) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak **3%**o, ugymint a biztosítási tartam **3 év után, 4 év után, 5 év után, 6 év után, 7 év után**

9% 12% 15% 18% 21%o-a

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Prospectussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők) valamint a társaság ügynökei.

Képviselő: **JÓNÁS MÓR, Debreczen.**

Magyarországi vezérképviselőség:

BUDAPEST,

VI. ker., Deák-tér 6-ik szám
(Anker-udvar), a társaság saját házában.

== Alapított 1858. ==

Kutjavítások és új kutak teljes elkészítését igény mérsékelt árak mellett elfogad **Ladányi Ferenc** kútmester, Piacz-utca 26., a nagy-traffic udvarán.

Tanonez felvételik.
Czím a kiadóhivatalban.

Ajánlok

valódi legfinomabb, enyhe

Kornyarévai alpesi sajtot

a kornyarévai magas hegyek közt felállított, az államtól segélyezett, sajt gyárából. 5 kilogramonként bérmentve mind-n postai állomásra 6 kopyonért. Nagyobb vételnél aránylag olcsóbb. Ezen sajt enyheség, jó íz és tartósság tekintetében felülmúlja a hírneves puha sajt fajokat és mint asztali sajt legmelegebben ajánlható.

Schwab Károly

Karánsebes.

Thurzó füröd

háziilag kezelt

KLIMATIKUS GYÓGYHELY.

Hidegvizgyógyfürdő.

Szepesmegye déli részén fekszik 572 méter a tenger színe fölött, pompás nagyterjedelmű és fenyveserdő közepette. — Kitűnő forrásvíz. Állandó fürdőorvos. dr. Szemere Béla.

Évad május 15-étől szeptember végéig.

Vasúti állomás: Gölnitzbánya-Thurzófüröd. Posta- és távirat-állomás. — Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Menesdorfer Károly, Gölnitzbánya (Szepesm)

Minden **tanulónak** aki vizsgáját jól tette le **annak** **vesznek** **egy** **fényképező** **kamarát**

Komáromi Józsefnél
DEBRECZEN,
Piacz-u. 12. Stenczinger-ház.

Szives tudomásul!

Saját termésű, tiszta

természetes ó-borok Szent-Anna puszta homoki szőlő telepünkről.

Literes palaczkokban:

Fehér asztali	80 fillér
Rizling	92 "
Veres asztali 98-ról	80 "
Veres Kadarka 98-ról	120 "
Asztali siller	70 "
Nagy burgundi siller	92 "

Palaczkokért 16 fillér letét.

Hordó számra való vételnél megfelelő engedmény.

Kaphatók a termelő

Szabó Lajos fiai cégénél

Debreczen, Tisza palota

valamint

Geréby Fülöp Utódai uraknál.

Nyári ruhák tisztítása

kifogástalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és tisztító intézetében
eszközöltetik.

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42.